

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

05 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Iurie Diaconu,
Judecători Liliana Catan, Ion Guzun,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, declarat de Procurorul-șef al Procuraturii de circumscripție Cahul, Dumitru Calendari, împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 19 iulie 2018, în privința inculpatului

*Cazanji Piotr XXXX, născut la
XX XXXXXX XXXX în XXXXX, locuitor al XXXX,
XXXXXX, XXXXXX, XXXXXX, cetățean al R.
Moldova, fără antecedente penale.*

*Termenul de examinare,
instanța de fond: 29.11.2017 – 12.04.2018,
instanța de apel: 25.05.2018 – 19.07.2018,
instanța de recurs: 18.09.2018 – 05.12.2018.*

Asupra recursului menționat, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul din 12 aprilie 2018, procesul penal în privința inculpatului Cazanji Piotr pe art. 264 alin. (1) Cod penal a fost încetat, în legătură cu existența circumstanțelor care exclud atragerea la răspunderea penală.

2. Instanța de fond a constatat că Cazanji P. se învinuiește că la 04 septembrie 2016, aproximativ ora 08.00, deținând permisul de conducere nr.

XXXXXX, care oferă dreptul de a conduce mijloace de transport de categoriile A, B, C, D, E, conducând automobilul „Volkswagen Passat”, n.î. XXXXXX, deplasându-se pe traseul nr. L-666, în s. Cairaclia, r-nul Taraclia, contrar pct. 45 lit. a), d) al Regulamentului circulației rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 357 din 13 mai 2009, nu a ales viteza corespunzătoare, nu a luat în considerație starea sa psihofiziologică, care influențează atenția și reacția, nu a luat în considerație situația la trafic, și s-a tamponat cu automobilul „Kamaz”, n.î. XXX XXX, condus de către Gheorghiu N., care traversa strada. În rezultat, pasagerului Garizan V., care se deplasa împreună cu Cazanji P., i-a fost cauzată luxația articulației cotului, care se consideră ca vătămare corporală medie.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 264 alin. (1) Cod penal, ca încălcarea regulilor de securitate a circulației și de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale.

Instanța a statuat că procesul penal urmează a fi încetat pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

Or, urmărirea penală în privința inculpatului a fost pornită la 03.10.2016. Prin ordonanța din 19.10.2016, el a fost recunoscut în calitate de bănuit, iar învinuirea i-a fost înaintată la 06.01.2017.

Astfel, în raport cu ordonanța de pornire a urmăririi penale, învinuirea a fost înaintată inculpatului cu încălcarea termenului de 3 luni, prevăzut de art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală, de menținere în calitate de bănuit.

3. Procurorul în Procuratura raionului Taraclia, Boris Chirnev, a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 264 alin. (1) Cod penal la amendă în mărime de 300 unități convenționale, ce constituie 6000 lei, cu încasarea cheltuielilor judiciare în sumă de 4052 lei pentru efectuarea expertizei medico-legale nr. 337/D din 27.09.2016, de 57 lei pentru efectuarea expertizei auto-tehnice nr. 1159 din 02.11.2016, de 740 lei pentru efectuarea expertizei auto-tehnice nr. 0145 din 23.05.2017, de 2100 lei pentru efectuarea expertizei auto-tehnice nr. 34/12/1-R4563 din 28.08. 2017, de 1120 lei și 35, 60 lei – costul a 2 muștucuri de la aparatul „Drager” 6810, cu care inculpatul a fost testat, în vederea depistării alcoolului în aerul expirat.

Apelantul a invocat că potrivit art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală este în drept să mențină în calitate de bănuit persoana, în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni.

În afară de această situație, legislația națională nu conține alte prevederi referitor la începerea calculării termenului invocat de 3 luni de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit, inclusiv din momentul pronunțării ordonanței privind pornirea urmăririi penale în privința persoanei.

Totodată, ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit a lui Cazanji P. a fost emisă la 19.10.2016, iar ordonanța privind recunoașterea în calitate de învinuit

– la 06.01.2017, adică cu respectarea termenului de 3 luni, prevăzut de art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală.

4. Potrivit deciziei Curții de Apel Cahul din 19 iulie 2018, apelul a fost admis, casată total sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Cazanji Piotr a fost condamnat în baza art. 264 alin. (1) Cod penal la amendă în mărime de 300 unități convenționale, ce constituie 6000 lei.

Cererea procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Instanța de apel a reținut că potrivit art. 63 alin. (1) pct. 1), 2) și 3), Cod de procedură penală, bănuitul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuit prin unul din următoarele acte procedurale, după caz: 1) procesul-verbal de reținere, 2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate, 3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit.

Or, legislatorul a prevăzut exhaustiv actele procedurale, prin care persoana capătă calitatea procesuală de bănuit, iar pentru deținerea acestei calități este necesară emiterea unuia din actele procedurale prevăzute. Potrivit legii procesual penale, nu constituie bănuit persoana față de care există declarații că ar fi săvârșit o infracțiune.

Potrivit ordonanței respective, urmărirea penală a fost pornită pe faptul comiterii infracțiunii, prevăzută de art. 264 alin. (1) Cod penal, în consecința producerii accidentului rutier.

Deci, sunt neîntemeiate argumentele instanței de fond că organul de urmărire penală, din momentul declanșării urmăririi penale, i-a atribuit lui Cazanji P. calitatea procesuală de bănuit.

În sensul art. 63 Cod de procedură penală, ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit, este ordonanța în care organul de urmărire penală pentru prima dată de la momentul declanșării urmăririi penale expune fapta infracțională ca pe o faptă deja constatată și săvârșită de o persoană concretă, în speță aceasta fiind ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit a lui Cazanji P. din 19.10.2016.

Or, anume prin această ordonanță, organul de urmărire penală expune că fapta infracțională a fost comisă anume de către inculpat, atribuindu-i calitatea de bănuit, acesta fiind pus sub învinuire la 06.01.2017. Astfel, organul de urmărire penală a respectat întocmai termenii deținerii persoanei în calitate de bănuit, iar argumentele instanței de fond privind încetarea procesului penal, din motivul încălcării termenului aflării persoanei în calitate de bănuit, sunt nefondate.

Prin urmare, prima instanță eronat a încetat procesul penal, urmând să se expună asupra chestiunilor prevăzute de art. 385 Cod de procedură penală, conform regulii stabilite.

În același timp, probele administrate au dovedit pe deplin vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii imputate, în încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere.

Astfel, la 04 septembrie 2016, aproximativ ora 08.00, în s. Cairaclia, r-nul Taraclia, s-a produs accidentul rutier în care au fost implicate automobilul „Volkswagen Passat”, n.î. XXXXXX, condus de inculpat, și automobilul „Kamaz-5320”, n.î. XXXXXX, condus de Gheorghiu N.

Potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 1159 din 02.11.2016, în sistemul de ghidare și de frânare al automobilului „Volkswagen Passat” nu au fost depistate careva defecțiuni, iar conform cerințelor pct. 45 alin. (2) al Regulamentului circulației rutiere, inculpatul, în momentul în care a observat automobilul „Kamaz” ca obstacol, urma să reducă viteza până la oprire, circumstanțe pe care le-a ignorat.

Mai mult, prin raportul de expertiză judiciară nr. 0145 din 23.05.2017, s-a constatat că, din punct de vedere tehnic, inculpatul trebuia să respecte prevederile pct. 47 alin. (1) lit. a) al Regulamentului circulației rutiere, să nu depășească limita de viteza stabilită de 50 km/h, și, în conformitate cu pct. 59 alin. (4) al Regulamentului, trebuia să cedeze trecerea automobilului „Kamaz”, care se deplasa din partea dreapta.

Conform aceluiași raport de expertiză, viteza cu care se deplasa inculpatul, în momentul producerii accidentului rutier, era de aproximativ 67 km/h. Totodată, potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/1-R-4653, efectuat de Centrul Tehnico-Criminalistic și Expertize Judiciare al Inspectoratului General de Poliție al Ministerului Afacerilor Interne, în cazul în care inculpatul ar fi respectat limita de viteză stabilită în localitate, ar fi avut posibilitatea să evite tamponarea prin frânare.

În același timp, potrivit declarațiilor date în instanța de fond, inculpatul a recunoscut că a depășit limita de viteză stabilită în localitate. Astfel, sunt irelevante afirmațiile acestuia că vizibilitatea era redusă din cauza copacilor de pe acostament. Or, potrivit declarațiilor martorului Bodur V., din partea din care se deplasa inculpatul nu sunt copaci și vizibilitatea este bună. La fel, prin declarațiile martorilor se confirmă că vizibilitatea în ambele părți la intersecția respectivă, este de aproximativ 100 de metri. Sunt inadmisibile și argumentele inculpatului că el se deplasa pe drumul principal, fiind constatat că la aceasta intersecție nu sunt instalate careva semne de circulație rutieră, deoarece nu era necesitatea. Respectiv, intersecția este egală, fiind aplicabile regulile generale ale circulației rutiere, inculpatul urmând să cedeze trecerea automobilului de model „Kamaz”, deoarece aceasta se deplasa din partea dreapta, ceea ce inculpatul nu a făcut.

Astfel, a fost demonstrat pe deplin faptul încălcării de către inculpat a prevederilor pct. 45 al Regulamentului circulației rutiere, ce a provocat accidentul rutier, în rezultatul căruia, părții vătămate Garizan V., i-au fost cauzate vătămări corporale medii, ce se confirmă prin raportul de expertiză medico-legală nr. 337/D, potrivit căruia la partea vătămată Garizan V. s-a depistat luxația articulației cotului drept, produsă la acțiunea traumatică cu obiect contondent dur, posibil în timpul și în circumstanțele relatate.

Deci, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 264 alin. (1) Cod penal, a fost pe deplin demonstrată.

La stabilirea pedepsei inculpatului, instanța a ținut cont de prezența circumstanței atenuante - săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni mai puțin

grave, că lipsesc circumstanțe agravante și că acesta se caracterizează pozitiv, concluzionând că pedeapsa cu amendă este una echitabilă.

Totodată, instanța a reținut că potrivit art. 143 alin. (1) pct. 2) și 6) Cod de procedură penală, expertiza judiciară se dispune și se efectuează, în mod obligatoriu, pentru constatarea gradului de gravitate și a caracterului vătămărilor integrității corporale; altor cazuri când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul în cauză.

În conformitate cu art. 227 alin. (1), (2) și (3), Cod de procedură penală, cheltuieli judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Cheltuielile judiciare cuprind sumele plătite sau care urmează a fi plătite martorilor, părții vătămate, reprezentanților lor, experților, specialiștilor, interpreților, traducătorilor și asistenților procedurali; cheltuite pentru păstrarea, transportarea și cercetarea corpurilor delictive; care urmează a fi plătite pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat; cheltuite pentru restituirea contravalorii obiectelor deteriorate sau nimicite în procesul de efectuare a expertizei judiciare sau de reconstituire a faptei; cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală. Cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate.

Conform art. 75 alin. (3) al Legii cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar nr. 68 din 14.04.2016, în cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin. (2) Cod de procedură penală.

Astfel, toate expertizele judiciare au fost efectuate în temeiul ordonanțelor organului de urmărire penală, fiind dispuse în cadrul urmăririi penale, pentru acumularea probatoriului necesar și aceste cheltuieli sunt trecute în contul statului, și nu urmează a fi puse pe seama inculpatului. Or, aceste acțiuni țin de activitatea organului de urmărire penală, sarcina căruia este depistarea circumstanțelor care dovedesc comiterea infracțiunii și identificarea făptuitorului sau pentru înaintarea învinuirii făptuitorului. Trecerea în contul statului a cheltuielilor în procesul penal se întemeiază de necesitatea desfășurării procesului penal din oficiu, pentru ca nici un infractor să nu rămână nepedepsit.

Mai mult, trimiterile procurorului la prevederile art. 229 Cod de procedură penală, nu pot fi reținute ca plauzibile, fiind stabilit că încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului poate substanțial influența starea materială a familiei acestuia.

5. Procurorul-șef al Procuraturii de circumscripție Cahul a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea parțială a deciziei menționate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a indicat că art. 149 Cod de procedură penală prevede plata expertizelor judiciare din contul părților.

La finisarea procesului penal se solicită restituirea în beneficiul statului a cheltuielilor suportate din cauza săvârșirii de către inculpați a infracțiunilor, orice

prejudiciul cauzat unei persoane fizice sau juridice, sau statului, urmând a fi reparat.

Potrivit prevederilor art. 227 alin. (1), (2) pct. 5) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului și cuprind sumele cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală.

Conform art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului.

Astfel, cheltuielile judiciare suportate la efectuarea expertizelor judiciare sunt cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală, iar la soluționarea chestiunii cine suportă aceste cheltuieli, urmează să se țină cont că potrivit art. 229 Cod de procedură penală, condamnatul este principalul responsabil de achitarea acestor cheltuieli. Doar, în cazul în care, acesta din diferite motive, nu este în stare să le achite, ele sunt trecute în contul statului.

Totodată, în hotărârile adoptate, lipsește soluția referitor la cheltuielile judiciare, după cum prescrie art. 385 alin. (1) pct. 14) și 397 pct. 5) Cod de procedură penală, în coroborare cu art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare urmând să fie suportate de condamnat sau trecute în contul statului. Or, simpla soluție de respingere a cererii procurorului de încasarea a cheltuielilor judiciare nu este o soluție procesuală, deplină și legală.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar nominalizat pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de apel, inclusiv și în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În sensul vizat și în raport cu circumstanțele invocate în recursul ordinar al procurorului, se atestă că împrejurările menționate în partea descriptivă a hotărârii contestate, inclusiv cele reproduse în pct. 4. din prezenta decizie, relevă în mod concludent că instanța de apel a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind chestiunea cheltuielilor judiciare în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală, corect ținând cont de prevederile art. 385 alin. (1) pct. 14), 227 alin. (1) și (3), 143 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, care prescriu expres că la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează cine și în ce proporție trebuie obligat să plătească cheltuielile judiciare, suportate pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, care se

plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate, expertiza se dispune și se efectuează, în mod obligatoriu, pentru constatarea altor cazuri când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul în cauză, instanțele just, argumentat și în limitele competenței legale statuând că, în speță, cheltuielile pentru efectuarea expertizelor medico-legale și auto-tehnice urmează a fi făcută din contul mijloacelor bugetului de stat, instanța de apel pronunțându-se argumentat asupra tuturor motivelor invocate în apelul acuzării.

Pe lângă aceasta, recursul ordinar, potrivit argumentelor invocate și reproduse în pct. 5. din prezenta decizie, este întemeiat doar pe critica modului în care instanța de apel a apreciat circumstanțele cauzei în latura cheltuielilor judiciare.

Însă, pornind de la relevanțele art. 229 alin. (1) și (3), 27, 414 alin. (1) și (2) a Codului de procedură penală, instanța de judecată *poate* obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, instanța *poate* elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul, judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate. Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Astfel, activitatea instanței de apel privind doar aprecierea sau reaprecierea circumstanțelor cauzei în aspectul cheltuielilor judiciare în alt sens decât cel pe care îl propune acuzarea este o competență și prerogativă legală a acestei instanțe, care nu constituie un temei de drept separat din numărul celor incluse în art. 427 Cod de procedură penală și, astfel, invocarea acestei chestiuni în recursul ordinar, la fel, este lipsită de orice temei legal.

Mai mult, motivele invocate în recurs au constituit deja obiect de examinare în instanța de apel, fiind oferite răspunsuri argumentate în acest sens (*pct. 4. – 5. din decizie*), iar o altă opinie asupra probelor și circumstanțelor pricinii care au fost puse la baza sentinței, conform jurisprudenței CtEDO, nu poate servi temei pentru reexaminarea cauzei (*hotărârea din 16 ianuarie 2007, pct. 20, cazul Bujnița versus Moldova*).

Împrejurările enunțate denotă în mod concludent că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent, că hotărârea contestată conține motive clare și legale pe care se întemeiază soluția, și că recursul ordinar este vădit neîntemeiat.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Astfel, odată ce este vădit neîntemeiat, recursul de pe rol urmează a fi declarat inadmisibil.

7. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de Procurorul-șef al Procuraturii de circumscripție Cahul, Dumitru Calendari, împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 19 iulie 2018, în privința inculpatului Cazanji Piotr XXXX, pe motiv că este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 27 decembrie 2018.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun